

॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ इति शांतिपर्वणिराजधर्मनैलकंठीये भारतभावदीपे पंचचत्वारिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ४५ ॥ किमिदमिति ॥ १ ॥ चतुर्थं जायतस्वमसुषुप्तिभ्यः परं आलंब्य अपक्रांतः देहत्रेयात् ॥ २ ॥ कच्चिज्ज्ञानानि सर्वाणि प्रसन्नानि तवाच्युत ॥ तथैवोपश्रिता देवी बुद्धिर्बुद्धिमतां वर ॥ १८ ॥ वयं राज्यमनुप्राप्ताः पृथिवीं च वशे स्थिता ॥ तव प्रसादाद्भगवंस्त्रिलोकगतिविक्रम ॥ १९ ॥ जयं प्राप्ताय शश्वार्यं न च धर्मच्युता वयं ॥ तं तथा भाषमाणं तु धर्मराजमरिंदमं ॥ नो वाच भगवान्किंचिद्भ्यानमेवान्वपद्यत ॥ २० ॥ इति श्रीमहाभारतेशांतिपर्वणिराजधर्मानु० कृष्णं प्रतियुधिष्ठिरवाक्ये पंचचत्वारिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ४५ ॥ ॥ ४३ ॥ युधिष्ठिर उवाच किमिदं परमाश्चर्यं ध्यायस्य मितविक्रम ॥ कच्चिल्लोकत्रयस्यास्य स्वस्तिलोकपरायण ॥ १ ॥ चतुर्थं ध्यानमार्गं त्वमालंब्य पुरुषर्षभ ॥ अपक्रांतो यतो देवस्तेन मे विस्मितं मनः ॥ २ ॥ निगृहीतो हि वायुस्ते पंचकर्माशरीरगः ॥ इंद्रियाणि प्रसन्नानि मनसि स्थापितानि ते ॥ ३ ॥ वाक् सत्त्वं च गोविंद बुद्धौ संवेशितानि ते ॥ सर्वे चैव गुणा देवाः क्षेत्रज्ञे ते निवेशिताः ॥ ४ ॥ नैगंतितवरो माणि स्थिरा बुद्धिस्तथा मनः ॥ काष्ठकुड्यशिलाभूतो निरीहश्चासि माधव ॥ ५ ॥ यथा दीपो निवातस्थो निरिङ्गो ज्वलते पुनः ॥ तथा सि भगवन् देवपाषाण इव निश्चलः ॥ ६ ॥ यदि श्रोतुमिहार्हमि न रहस्यं च ते यदि ॥ छिधि मे संशयं देव प्रपन्नाया भिया च ते ॥ ७ ॥ त्वंहि कर्ता विकर्ता च क्षरं चैवाक्षरं च हि ॥ अनादिनिधनं चाद्यस्त्वमेव पुरुषोत्तम ॥ ८ ॥ त्वत्प्रपन्नाय भक्ताय शिरसा प्रणताय च ॥ ध्यानस्यास्य यथा तत्त्वं ब्रूहि धर्मभृतां वर ॥ ९ ॥ ततः स्वे गोचरे न्यस्य मनो बुद्धीं द्रियाणिसः ॥ स्मितपूर्वमुवाचे दं भगवान्वासवानुजः ॥ १० ॥ वासुदेव उवाच शरत्पगतो भीष्मः शाम्यन्निवद्भुताशनः ॥ मां ध्याति पुरुषव्याघ्रस्ततो मे तद्गतं मनः ॥ ११ ॥ यस्य ज्यातलनिर्घोषं विस्फूर्जितमिवाशनेः ॥ न सेहे देवराजो पितमस्मि मनसागतः ॥ १२ ॥ येनाभिजित्य तरसा समस्तं राजमंडलं ॥ ऊढास्ति स्रस्तुताः कन्यास्तमस्मि मनसागतः ॥ १३ ॥ त्रयोविंशतिरात्रं यो योधयामास भार्गवं ॥ न च रामेण निस्तीर्णस्तमस्मि मनसागतः ॥ १४ ॥ एकीकृत्येन्द्रियग्रामं मनः संयम्य मेधया ॥ शरणं मामुपागच्छ ततो मे तद्गतं मनः ॥ १५ ॥ यं गंगा गर्भं विधिना धारयामास पार्थिव ॥ वसिष्ठ शिक्षितं तात तमस्मि मनसागतः ॥ १६ ॥ दिव्यास्त्राणि महातेजा यो धारयति बुद्धिमान् ॥ सांगांश्च चतुरो वेदांस्तमस्मि मनसागतः ॥ १७ ॥

पंचकर्माप्राणनादिकारी ॥ ३ ॥ सत्त्वं मनः वागुपलक्षितानीन्द्रियाणि च बुद्धौ महत्तत्त्वे गुणाः शब्दादिगुणभाजो देवाः श्रोत्रादीनि इंद्रियाणि ॥ ४ ॥ नैगंतिकं पते निरीहो निश्चेष्टः ॥ ५ ॥ निरिङ्गः अचलः ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ गोचरे स्वे स्वे स्थाने ॥ १० ॥ ध्याति ध्यायति ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥